

Výrok o trestu

Nejvyšší soud jako dovolací soud nesmí zrušit samostatně jen výrok o trestu, aniž by se jakkoliv vypořádal s napadeným výrokem o vině; pokud se tak stane a otázka viny zůstane po rozhodnutí dovolacího soudu otevřena, zakládá to právní nejistotu a porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práva svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1272/18, ze dne 10.7.2018)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti M. M., zastoupeného JUDr. E.P., MBA, advokátem se sídlem v H.K., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 2018, č. j. 3 Tdo 1553/2017-117, za účasti Nejvyššího soudu jako účastníka řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 2018, č. j. 3 Tdo 1553/2017-117, bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 2018, č. j. 3 Tdo 1553/2017-117, a všechna další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pozbyla-li vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, podkladu, především rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. března 2018, sp. zn. 9 To 17/2017, se zrušují.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 23. září 2016, sp. zn. 4 T 1/2013, uznal stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu podvodu (body 1, 2, 5, 7, 8 a 9) podle § 250 odst. 1 a 3 písm. b) trestního zákona spáchaného dílem ve spolupachatelství a dílem samostatně, a za to jej odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků podmíněně odloženému na zkušební dobu tři a půl roků; poškození byli odkázáni se svými nároky na řízení ve věcech občanskoprávních. Současně byli všichni obvinění zproštěni obžaloby pro skutky uvedené ve výrokové větě rozsudku, neboť skutky nebyly trestným činem.

2. K odvolání obviněných i státního zástupce zrušil Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 24. května 2017, sp. zn. 9 To 17/2017, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině v bodech 5, 7 - 9, v celém výroku o trestu i náhradě škody, a nově stěžovatele uznal vinným ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 a 3 písm. b) trestního zákona, dílem samostatně a dílem ve spolupachatelství. Odsoudil jej za to a za trestný čin, ohledně něhož zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen, k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků podmíněně odloženému na zkušební dobu pěti roků a k trestu zákazu specifikované činnosti; poškození byli odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Současně byli obvinění zproštěni obžaloby pro skutek ve výroku podrobně popsany. Následně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 14. června 2017, sp. zn. 9 To 17/2017, podle analogie § 259 odst. 3 trestního řádu z opaku a § 259 odst. 2 téhož zákona doplnil rozsudek ze dne 24. května 2017 a trest zákazu činnosti uložil stěžovateli na pět let, dalším obviněným na čtyři roky.

3. Nejvyšší soud k dovolání odsouzených i nejvyššího státního zástupce zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. května 2017, sp. zn. 9 To 17/2017, ve výrocích o trestu (výrok I.), jakož i všechna rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pozbyla-li vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, podkladu, včetně rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. června 2017, sp. zn. 9 To 17/2017 (výrok II.), a přikázal mu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (výrok III.).

4. Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 28. března 2018, sp. zn. 9 To 17/2017, při nezměněném výroku o vině a náhradě škody nově odsoudil stěžovatele k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků, podmíněně odloženému na zkušební dobu pěti roků, a uložil mu trest zákazu specifikované činnosti na pět roků.

5. Včas podanou ústavní stížností splňující i další náležitosti podání podle zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Nejvyššího soudu, jímž měl být zkrácen v tzv. právu na spravedlivý proces zakotveném v čl. 39 a čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"). Stěžovatel v ústavní stížnosti opakuje argumentaci užitou v dovolání i v řízení před obecnými soudy. Konstatuje, že poškození získali, co bylo dohodnuto a co očekávali, a proto nebyla naplněna skutková podstata trestného činu podvodu. Poškození požadovali určenou částku, ne celou kupní cenu, nebyli uvedeni v omyl a nestěžovali si, že by jim jakékoliv prostředky (v rádech statisíců) chyběly - až do doby, kdy byli vyslechnuti jako poškození v trestním řízení. Protože v jednání stěžovatele absentuje uvedení v omyl, využití omylu nebo zamlčení podstatných skutečností, byla porušena zásada "není trestu bez zákona" (čl. 39 Listiny). Ani prospěch ze dvou titulů (provize za zprostředkování a zisk z leasingové smlouvy) není trestně stíhaným jednáním, přesto soud uvedl, že stěžovatel provizi zatajil a zinkasoval. Stěžovatel namítá extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými závěry, tedy že soudy hodnotily jen důkazy v jeho neprospěch stěžovatele a opačné pominuly.

6. Ve vztahu k napadenému usnesení uvádí stěžovatel, že námitkami směřujícími proti hodnocení důkazů se Nejvyšší soud vůbec nezabýval, přestože nalézací i odvolací soud provedly řadu důkazů v jeho prospěch, ale nepřihlédly k nim. Podle nálezu sp. zn. II. ÚS 669/05 se dovolací řízení nenachází mimo rámec spravedlivého procesu, a proto se těmito námitkami Nejvyšší soud měl zabývat.

7. K ústavní stížnosti se na základě výzvy vyjádřil za účastníka příslušný předseda senátu, který uvedl, že argumentace stěžovatele vychází ze stejných námitek, jaké uplatnil v rámci celého trestního řízení, a učinil je také obsahem dovolání. Podle Nejvyššího soudu vytvořily soudy prvního a druhého stupně dostatečný skutkový podklad pro svá rozhodnutí a nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů. Účastník navrhl ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou odmítnout. Stěžovateli Ústavní soud zaslal vyjádření účastníka k případné replice, do dnešního dne však žádnou neobdržel.

8. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není oprávněn do rozhodování zasahovat. Uvedená zásada je prolomena tehdy, vybočí-li na úkor stěžovatele obecné soudy z mezí daných rámcem ústavně zaručených základních lidských práv [čl. 83 a čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky], zjistí-li porušení ústavních procesních principů, především tzv. práva na spravedlivý proces (na přístup k soudu).

9. Nejvyšší soud se zabýval dovoláním stěžovatele (všech obviněných) i státního zástupce a rozhodl napadeným usnesením. Přestože stěžovatel v ústavní stížnosti opakuje námitky, s nimiž se soudy vypořádaly, spatřuje Ústavní soud zásadní vadu v neúplnosti usnesení Nejvyššího soudu. Důvodem ke zrušujícímu usnesení bylo pochybení Vrchního soudu v Praze, který, jak uvedl v dovolání státní zástupce, neprávě uložil trest zákazu činnosti fakticky na dobu neurčitou, neboť neurčil dobu jeho výkonu, a dodatečný rozsudek porušuje zásadu ne bis in idem. Nejvyšší soud pochybení hodlal napravit, a zrušil proto výrok o trestu, aniž se však vypořádal s výrokem o vině. Jak přitom ze spisu dovolacího soudu vyplývá, stěžovatel brojil nejen proti výroku o trestu rozsudku Vrchního soudu v Praze, ale proti celým rozsudkům nalézacího a odvolacího soudu; expresis verbis uvedl, že: "[s] uvedenými rozsudky (pokud jde o ty výroky, kde byli odsouzení uznáni vinnými) a s uloženými tresty odsouzení nesouhlasí a podávají proti nim toto dovolání" (č. l. 81 verte, první odstavec). Výrok o trestu je závislý na existenci výroku o vině a podle Ústavního soudu není možné, aby Nejvyšší soud

zrušil samostatně jen výrok o trestu, aniž by se jakkoliv vypořádal s napadeným výrokem o vině - otázka viny zůstala po rozhodnutí dovolacího soudu otevřená a zakládá právní nejistotu.

10. Chybí-li v napadeném usnesení jakékoliv rozhodnutí o vině stěžovatele (dovolatelů), není současně patrné ani to, zrušil-li Nejvyšší soud výrok o trestu jen k dovolání státního zástupce nebo jen dovolatelů, respektive jak se vypořádal s ostatními dovolacími námitkami dalších účastníků. Na tomto místě Ústavní soud poukazuje na stěžovatelem, jak v ústavní stížnosti, tak i v dovolání zmíněný odkaz na nález sp. zn. II. ÚS 669/05; v něm Ústavní soud konstatoval, že "...je seznámen s restriktivním výkladem důvodnosti dovolání, který Nejvyššímu soudu umožňuje vůbec se věcně nezabývat významnou většinou podaných dovolání (čímž znak důvodnosti fakticky přesouvá do kategorie přípustnosti). Tento postup Nejvyššího soudu, stavící jedno stadium dovolacího řízení mimo rámec spravedlivého procesu, byl Ústavním soudem opakovaně kritizován ve věcech, které přezkoumával Nejvyšší soud, a kde až Ústavní soud shledal vážné porušení práva na spravedlivý proces, které předtím Nejvyšší soud nenalezl. Dovolací řízení se však v žádném svém stádiu nenachází mimo ústavní rámec pravidel spravedlivého procesu vymezeného Úmluvou a Listinou a rozhodovací praxe nesmí narušovat ústavní zásadu rovnosti účastníků řízení".

11. Podle čl. 90 Ústavy České republiky jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům; jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy (obdobně i čl. 40 odst. 1 Listiny). Pravomoc soudu rozhodnout je nezadatelná a v rámci přezkumu se jí nemůže soud zprostit, obrátil-li se na něj v souladu s čl. 36 odst. 1 Listiny účastník, který se domáhá svých práv stanoveným postupem.

12. Uvedenou situaci není možné řešit jinak než zrušením napadeného usnesení Nejvyššího soudu, který nově rozhodne o vině i trestu; přitom se bude zabývat i výše zmíněnými dovolacími námitkami stěžovatele, přičemž neobstojí námitka nedostatku kompetence zabývat se dovoláními podanými z jiných důvodů, než jsou důvody vyplývající z Nejvyšším soudem aplikovaného výkladu trestního řádu, protože závaznými jsou i pro Nejvyšší soud čl. 4 a čl. 95 Ústavy České republiky zavazující soudní moc k ochraně základních práv, a bude na místě zohlednit konkurenci norem podústavního práva, interpretační alternativy (viz i sp. zn. III. ÚS 671/02). Nejvyšší soud by měl v novém rozhodnutí jasně vymezit jaké námitky a kterých účastníků přijal za relevantní, respektive které a proč za takové nepřijal.

13. Vzhledem k tomu, že usnesením Nejvyššího soudu byla věc ve výroku o trestu vrácena Vrchnímu soudu v Praze k novému rozhodnutí, a odvolací soud při nezměněném výroku o vině a náhradě škody nově rozhodl o trestu, je i tento rozsudek, případně další navazující rozhodnutí, zatížen stejnou vadou jako usnesení dovolacího soudu.

14. Proto Ústavní soud ústavní stížnosti zcela vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 1 a 3 zákona o Ústavním soudu zrušil napadené usnesení Nejvyššího soudu, kterým byl stěžovatel zkrácen v základních právech zakotvených v čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 1 Listiny.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)

- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)